

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 7. De objecto formali Logicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

nitur, etiam simul sumptis. Respondeo negando consequentiam, quia omnia domus elementa, seu tota materia, ex quibus domus construitur, dari possunt domo non constructa, quia constructio domus addit, supra omnia elementa illorum vibrationes superadditas, ex vi quarum domus habet hanc proportionem partium inter se, quae possunt ab ipsis elementis separari; assensus vero ex quibus componitur syllogismus non possunt existere, quin existat syllogismus, qui nihil his superadditum includit, sed consistit in ipsorum coexistentia, seu in existentia conclusionis, supposita existentia praemissarum.

55 Instabis contra hanc solutionem: Ex eisdem actibus intellectus possunt fieri diuersa sciendi instrumenta: ergo sciendi instrumenta distinguuntur ab actibus intellectus, etiam simul sumptis. Probatur antecedens. Ex conceptu hominis, & ex conceptu animalis, & ex conceptu copulae est potest fieri haec propositio: *animal est homo*: potest ite haec componi, *homo est animal*: ergo ex eisdem conceptibus possunt fieri diuersa sciendi instrumenta. Respondeo has propositiones non constare eisdem conceptibus, sed in opinione, quae asserit iudicium importare simplicem qualitatem, esse omnino diuersas in nullo communicantes; in opinione vero, quae asserit iudicium inuolueret tres cognitiones distinctas, cognitionem terminatam ad copulam esse distinctam in his duabus propositionibus, quia diuersus est modus annexendi extrema significatus in hac propositione, *homo est animal*, à modo eadem extrema annexendi significato in hac propositione, *animal est homo*.

§. VII.

De Obiecto formali Logicae.

56 Obiectum formale cuiusvis conclusionis pertinentis ad aliquam scientiam siue probabilis, siue scientificae, sunt praemissae, ex quibus talis conclusio deducitur, ex vi quarum intellectus conclusioni assentitur. Sic obiectum formale huius Logicae: *Definitio debet esse clarior definitio*, erunt praemissae, ex quibus deducitur, videlicet: *Omne quod deservit ad explicandum debet esse clarior re explicanda. Sed definitio deservit ad explicandum definitum*. Ex quibus legitime concluditur: *ergo definitio debet esse clarior definitio*. Et sic reliqui actus cuiusvis scientiae respiciunt tanquam obiectum formale praemissas, ex quibus deducuntur. In quo sensu non inquirimus quod sit obiectum formale Logicae, aut aliud cuiusvis scientiae, sed tantum rogamus quae sit formalitas in subiecto cuiusvis scientiae, ratione cuius constituitur subiectum actuum talis scientiae: & cuius passionis, & proprietates scientiae contempletur, seu ostendat practice, vel speculative, etiam si talis formalitas non sit obiectum formale motuum actus scientiae, quatenus actus habet hanc speciem. Itaque cum inquiritur, quod sit obiectum formale scientiae, inquirimus quae sit formalis ratio propter quam illa, quae de hoc subiecto enunciantur pertinent ad hanc scientiam, quae ratio formalis ad constituendum actum pertinentem ad hanc scientiam, & materialis in ordine ad constituendum actum sub hac specie determinata, ex pluribus quae sub eadem scientia continentur. Exemplum sit in his actibus: *Definitio debet esse clarior definitio; diuisum latius debet patere quolibet membro diuidente*. Ratio formalis propter quam uterque pertinet ad Logicam est, quia uterque versatur circa dirigendas operationes intellectus: prior circa dirigendam operationem intellectus, ex vi cuius fit definitio; posterior circa dirigendam operationem intellectus, ex vi cuius fit demonstratio: & ita ab obiecto utriusque abstrahitur directio operationis intellectus, circa quem uterque versatur. Si tamen inquiramus, à quo specificetur hic actus specificus, *diuisum latius debet patere membro diuidente*, necessarium dicemus specificari à suis praemissis, quae erunt: *Omne totum latius patet sua parte: Diuisum est totum: Ergo latius patet sua parte*. Ex quibus postea inferitur: ergo latius patet membro diuidente, quod est pars illius, & sic alter actus, *Definitio debet esse clarior definitio*, specificatur à praemissis supra adductis. Ex hoc inferes non quæri cum inquirimus, quod sit obiectum formale alicuius scientiae, quod sit specificatum singularium actuum secundum propriam vniuersaliusque rationem specificam, sed secundum rationem illam communem, ex vi cuius dicitur pertinere ad talem scientiam videlicet

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I.

ad Logicam, ad Philosophiam, vel ad Metaphysicam, quae specificatio desumitur ex ratione formali subiecti, de quo aliquid enunciat, ex vi harum vel illarum praemissarum, quae materialiter se habet in ordine ad hanc speciem actus scientifici constituendam, ex pluribus quae sunt sub eadem scientia, & potius diceretur ratio formalis subiecti, quam obiecti scientiae, est enim formalis ratio illius de quo aliquid demonstratur, & non est ratio formalis demonstrandi, seu enunciandi illud, quod dicitur de scientia subiecto.

Duo insuper sunt praeceptorum genera, quae possumus 57 in Logica reperire: quaedam positiua, alia negatiua. Praecepta positiua sunt, quibus dicitur: *Definitio debet componi ex genere & differentia: In syllogismo recte concludente maior extremitas debet in conclusione ex parte praedicati collocari*. Praecepta negatiua sunt quibus dicitur: *syllogismus non debet habere quatuor terminos. Membra diuidentia non latius debent patere suo diuiso, & alia huiusmodi*. Praecepta positiua immediatè respiciunt ipsam rectitudinem sciendi instrumenti, quam per se attingunt; compositio enim ex genere & differentia, quam praescribit primum praeceptum positiuum, est ipsa definitionis rectitudo; & collocatio maioris extremitatis ex parte subiecti in conclusione, quam attingit ut obiectum; secundum praeceptum, formaliter pertinet ad rectitudinem demonstrationis. Praecepta negatiua, etsi ordinentur ad rectitudinem positiuum non immediatè illam attingunt, sed irreductibilem quam intendunt vitare in sciendi instrumento, praeceptum enim, quod dicit, syllogismus non debet constare quatuor terminis, & praeceptum quod dicit, membra diuidentia non debent latius patere diuiso, dicunt modum, quo non est faciendum sciendi instrumentum, non tamen praescribunt modum, quo faciendum est, & explicant quid debeant non habere sciendi instrumenta, non tamen designant quid positiue continere debeant, quod placet praenotare ad exactiorem explicationem obiecti formalis Logicae.

PRIMA CONCLUSIO. Obiectum formale Logicae non 58 est directio actiua. Haec conclusio facillimè probatur: directio actiua est praeceptum, ex vi cuius praescribitur modus, quo faciendum est sciendi instrumentum. Sed hoc praeceptum est actus ipse Logicae, seu ipsa Logica: ergo non est obiectum Logicae, cum Logica à suo obiecto distinguatur. Maior constat ex dictis. Minorem admittunt omnes, qui asserunt munus Logicae esse praecepta tradere ad instrumenta Dialectica construenda.

SECUNDA CONCLUSIO. Obiectum formale Logicae 59 non est directio extrinseca operis artificiosi. Probo clarè: haec directio extrinseca est denominatio resultans ex ipso actu Logicae, seu ex ipso praecepto praescribente modum, quo faciendum est sciendi instrumentum: Sed praeceptum Logicae non fertur tanquam in obiectum in denominationem resultantem ex illo in obiecto, circa quod versatur: ergo directio extrinseca instrumenti sciendi, seu instrumentum sciendi ut extrinsecè directum per directionem actiuam non est obiectum Logicae. Antecedens constat ex dictis. Consequentiam probo: actus quo ego agnosco syllogismum componendum esse ex tribus terminis non respicit syllogismum ut cognitum per illum actum, aliàs se ipsum respiceret & supra se ipsum reflecteret: ergo non respicit syllogismum ut directum extrinsecè per directionem actiuam.

TERTIA CONCLUSIO. Praecepta positiua seu assensus 60 Logicae respiciunt in opere artificioso ipsam directionem intrinsecam formalem indistinctam ab ipso opere artificioso, & à conceptibus formalibus ex quibus componitur. Probo hanc conclusionem: Obiecta horum actuum: *Syllogismus debet constare tribus terminis, & Definitio debet constare genere, & differentia*, sunt ipsa constructio syllogismi ex tribus terminis, & ipsa compositio definitionis ex genere, & differentia: sed haec syllogismi constructio, & haec definitionis compositio important directionem actiualem syllogismi, & definitionis, ut constat ex doctrina tradita: ergo obiectum horum actuum est directio actualis horum instrumentorum. Idem contingit in quocumque praecepto positiuo Logicae, seu in quocumque assensu de opere artificioso, seu de sciendi instrumento, cuius obiectum semper erit directio formalis intrinseca ipsius instrumenti. Hanc directionem intrinsecam non distingui ab ipso

F opere

opere artificioso, & à conceptibus formalibus, ex quibus adequatè confurgit sciendi instrumentum probauit supra. Constat etiam ex dicendis de præceptis negatiuis, seu de actibus dissensus, Logicam formaliter intendere hanc directionem intrinsecam instrumenti sciendi.

61

QUARTA CONCLUSIO: Præcepta negatiua Logica seu actus dissensus versantur circa positiuam indirectionem operationum intellectus, quam vitare intendunt. Ratio est facilis: sicuti actus, quo dicimus, *definitio debet constare genere, & differentia*, attingit operationem intellectus propter rectitudinem operationis, seu operationum intellectus quam in definitione reperiri intendit Logica: sic actus quo dicimus *sylogismus non debet constare quatuor terminis*, attingit operationes intellectus quibus fieret vitiosus sylogismus constans quatuor terminis propter irreductibilitatem, quæ in talibus actibus, & quia hanc intendit Logica vitare in intellectu operationibus, detestatur operationes, in quibus talis irreductibilitas reperitur: & sicuti præcipit fieri operationem, seu operationes, in qua vel in quibus reperitur rectitudo definitionis compositæ ex genere, & differentia, quia in his operationibus rectitudo reperitur, sic prohibet fieri operationes, in quibus reperitur irreductibilitas sylogismi vitiosi compositi ex quatuor terminis, quia in his operationibus hæc irreductibilitas, seu hoc vitium reperitur: ergo sicuti præcipiens rectitudinem definitionis respicit rectitudinem, quam præcipit in exacta definitione ut obiectum, ratione cuius formaliter actus iste pertinet ad Logicam; sic actus prohibens irreductibilitatem sylogismi vitiosi constantis quatuor terminis respicit irreductibilitatem, quam prohibet, ratione cuius formaliter actus iste pertinet ad Logicam: ergo sicuti rectitudo, quæ præcipitur, ex vi huius actus: definitio debet constare genere, & differentia, est ratio formalis propter quam actus ex vi cuius præcipitur, pertineat ad Logicam, irreductibilitas, quæ prohibetur, ex vi huius actus sylogismus non debet constare quatuor terminis, est ratio, propter quam actus, ex vi cuius hæc irreductibilitas prohibetur, pertineat ad Logicam.

62

QUINTA CONCLUSIO. Obiectum formale Logica non tantum est rectitudo operationum intellectus, sed etiam irreductibilitas operationum intellectus. Hæc conclusio ex duabus præcedentibus efficaciter probatur. Obiectum formale alicuius scientiæ, quod in præsentiarum inquirimus est illud ratione cuius actus dicuntur ad illam scientiam pertinere; sed præcepta positiua Logica, seu illius assensus pertinent ad Logicam propter rectitudinem, quam præcipiunt; & præcepta negatiua Logica, & illius dissensus pertinent ad Logicam propter irreductibilitatem, quam prohibent, ut probauit tertiâ, & quartâ Conclusionem: ergo rectitudo operationum intellectus est ratio, ut ad Logicam pertineat hic actus; & irreductibilitas erit ratio ut ad eandem scientiam pertineant alij actus: ergo Logica, quæ hos, & illos actus amplectitur rectitudinem, & irreductibilitatem ut obiectum formale adequatum, rectitudinem medijs actibus illam præcipientibus, & irreductibilitatem medijs actibus illam prohibentibus respiciet.

63

SEXTA CONCLUSIO. Etiam si irreductibilitas operationum intellectus sit obiectum formale, ex vi cuius aliqui actus pertinent ad Logicam, ut probauit Conclusione 4. & obiectum formale Logica non solum dicat rectitudinem operationum, sed etiam illarum irreductibilitatem, absolute dicitur obiectum formale Logica esse rectitudinem operationum, nullâ mentione habitâ de irreductibilitate. Statuit hanc conclusionem communis loquendi modus, iuxta quem dicitur rectitudinem operationum intellectus esse obiectum formale Logica, quod de irreductibilitate non dicitur: Deinde plures sunt rationes quæ illam suadent. Primò, quia actus illi, quibus prohibetur irreductibilitas pauciores sunt, & minus præcipui, quam actus, quibus rectitudo percipitur. Secundò, quia ipsis actibus, quibus prohibetur irreductibilitas, intendit Logica rectitudinem sylogismi, & ita possunt dici ordinari ad positiuam rectitudinem, eò enim tendit actus, qui dicit ne fiat sylogismus constans quatuor terminis, ut fiat sylogismus rectus constans tribus terminis, & ideo prohibetur irreductibilitas ut exerceatur rectitudo, quam præcipit alius actus; non autem ideo præcipitur rectitudo, ne exerceatur irreductibilitas: præcepta enim negatiua Logica non sistant in negatione irreductibilitatis, sed ordinantur ad rectitudinem positiuam: præcepta autem positiua in ipsa recti-

tudine sistant, quam per se intendunt, & secundario irreductibilitatem auerunt, ne deficiat actibus intellectus debita rectitudo. Tertiò; quia præceptum Logica prohibens sylogismum fieri ex quatuor terminis, quasi præcipit negationem quatuor terminorum in sylogismo pertinentem ad illius formalem directionem & rectitudinem, ac proinde quasi immediate præcipit rectitudinem. Non dixi absolute præcipere negationem pertinentem ad rectitudinem, sed quasi illam præcipere, quia strictè loquendo præceptum prohibens sylogismum ex quatuor terminis componi non præcipit negationem quarti termini in sylogismo qui tantum tribus constat, quia implicat hunc numero sylogismum ex tribus tantum terminis compositum ex quatuor componi, quia conceptus formales illius per se ipsos respiciunt hos terminos, & per se ipsos habent non respicere alios, sed tantum prohibet fieri loco huius sylogismum alium per se ipsum respicientem quatuor extrema, & ex quatuor terminis compositum quem tantum immediate prohibet, & ob hanc rationem dixi tendere in irreductibilitatem sylogismi vitiosi, si enim immediate tenderet in negationem formalem pertinentem formaliter ad rectitudinem sylogismi, immediate tenderet in sylogismi rectitudinem, & ita nullus daretur actus Logica, qui respiceret irreductibilitatem tanquam rationem formalem, ex vi cuius ad Logicam pertineat.

64

Contra conclusiones præcedentes suppositâ iam doctrinâ traditâ vix aliquid potest obici, quod solum non sit, hoc vnum superest argumentum quod expendo, & soluo. Obiectum materiale Logica dicit operationes intellectus: obiectum formale dicit earundem rectitudinem ab ipsis indistinctam: ergo Logica tantum agit de ipsis operationibus formalibus secundum se sumptis, & quatenus sunt expressiones talium obiectorum: sed Animasticus agit de eisdem operationibus secundum se sumptis, & quatenus sunt expressiones suorum obiectorum: ergo Logica, & Animasticus agunt de eodem formali obiecto. Respondeo Animasticum agere de operationibus intellectus quatenus sunt expressiones suorum obiectorum inferendo esse spirituales, consistere in qualitate vel in actione, fieri medijs speciebus, vel produci immediate à phantasmate; quodam esse abstractius, & intuitius alias; Logicum verò nihil ex his inferre, sed hanc cognitionem denominare hoc obiectum subiectum, & illud prædicatum; hoc diuisum, & illud membrum diuidens; hoc superius, & illud inferius; hoc antecedens, & illud consequens & alia huiusmodi, de quibus non curat Animasticus, ac proinde longè diuerso modo operationes istæ pertinent ad Animasticum, & ad Logicum, & sub diuersâ ratione formali terminant actus utriusque scientiæ.

S. VIII.

De obiecto attributionis.

DE obiecto attributionis Logica inter nostros recentiores longa est dissertatio, quam magna ex parte de nomine esse censo, quod faterur Arriaga disput. 2. sect. 5. subsect. 1. num. 45. multi enim sibi fingunt definitionem obiecti attributionis, ut iuxta illam faciliè defendant obiectum attributionis illud esse, quod ipsis tale placuit appellari. Lege Hurtadum, si vis disput. 1. sect. 8. & Arriagam supra, apud quos diffusè difficultatem tractatam inuenies; ego enim breuissimè ab illa me expediam.

65

Pater Suarez disput. 1. Metaphys. sect. 4. à num. 26. P. Fonseca 2. Metaphys. cap. 3. quæst. 1. section. 5. PP. Conimbr. quæst. 5. artic. 3. P. Rubius quæst. 6. à num. 21. sentiunt obiectum Logica esse modum sciendi in communi amplectentem definitionem, diuisionem, & argumentationem.

66

Sotus cum alijs Thomistis, quibus consentiunt Conimbricenses quæst. 5. proemial. art. 3. & apud hos Scotus & Albertus docent obiectum adequatum attributionis Logica esse argumentationem in communi.

67

Hurtad. & Arriag. & alij plures recentiores affirmant obiectum attributionis esse demonstrationem, ad quam reliqua ordinantur, quæ in Logica docentur.

68

PRIMA CONCLUSIO. Modus sciendi in communi non potest esse obiectum attributionis Logica; quod sic probatur. Per modum sciendi in communi vel intelligitur ratio aliqua abstracta ex parte obiecti ab omnibus sciendi instrumentis,

69